

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

125858:19

125858:20

125858:21

125858:22

0

1

2

3

4

125858:23

5

125858:24

6

7

125858:25

8

125858:26

9

10

11

125858:27

12

13

125858:29

14

125858:30

15

16

17

18

19

20

125858:33

21

22

23

125858:34

24

25

125858:35

26

125858:36

27

28

29

125858:37

30

31

32

33

34

35

36

0A

1A

2A

125858:38

3A

4A

5A

6A

7A

125858:39

8A

9A

10A

11A

12A

125858:40

13A

14A

15A

16A

17A

125858:41

18A

19A

20A

21A

22A

125858:42

23A

24A

25A

26A

27A

125858:43

28A

29A

30A

31A

32A

125858:44

33A

34A

35A

Kokoelma: Historia

Luettelonumero: **KM 2008052: 1**

Väliaikainen alanumero:

Esine: rautanaula (2 katkelmaa)

Löytöpaikka/alkuperä: **Savitaipale Kärnäkosken linnoitus 2008**

Röntgenkuvan nro: RÖ 3304

Röntgenkuvan koko: puolikas 6x24 filmikoosta

Digi-kuvat ennen: digihis232: 001-002

Digi-kuvat jälkeen: digihis232: 014-015

Muu dokumentointi:

Kohteen kuvaus/ vauriokartoitus:
Kaksi rautanaulaa, joista toinen on naulan varren katkelma. Toinen nauloista on poikkileikkaukseltaan suorakaiteen muotoinen sekä varresta että kannasta. Kappaleiden pinnalla on ruosteinen maa-aines- ja korroosiokerros.
Paino ennen konservointia yht. 12,8 g
- varren katkelma 1,2 g
- kokonainen naula 11,6 g
Mitat
- varren katkelma 26 mm
- kokonainen naula pituus 49 mm, kanta 12 x 10 mm

Aiempi konservointi: Ei ole.

Uusi konservointi:
- Pinnan mekaaninen puhdistus lasikuulapuhalluksella maa-aineksesta ja korroosiosta
- Kloridien poisto keittämällä deionisoidussa vedessä kymmenkunta n. 30 minuutin pituista jaksoa, joista viisi viimeistä antoivat hopeanitraattitestissä (AgNO₃) puhtaan tuloksen
- Kuivaus uunissa yön yli, minkä jälkeen esine puhdistettiin toistamiseen lasikuulapuhalluksella
- Kohde suojattiin impregnoimalla mikrokidevahalla (Cosmoloid 80H) alipaineessa (900 mbar) 110 °C:ssa yön yli, jolloin lämpö laskettiin n. 100 °C
- Ylimääräinen vaha poistettiin ja pinnan annettiin jäähmettyä huoneenlämmössä teollisuusimupaperin päällä

Päiväys ja konservaattori: 31.12.08 Stina Björklund

Kokoelma: Historia

Luettelonumero: **KM 2008052: 5**

Väliaikainen alanumero:

Esine: rautanaula

Löytöpaikka/alkuperä: **Savitaipale Kärnäkosken linnoitus 2008**

Röntgenkuvan nro: RÖ 3359

Röntgenkuvan koko: 6x24

Digi-kuvat ennen: digihis232: 003-006

Digi-kuvat jälkeen: digihis232: 017-020

Muu dokumentointi:

Kohteen kuvaus/ vauriokartoitus:
Hevosenkänäula, jonka varsi on litteä ja kanta vinoneliön muotoinen. Varsi kapenee ja taipuu terää kohti.
Naulan pinnalla on ruosteinen maa-aines- ja korroosiokerros.
Paino ennen konservointia yht. 5,1 g
Pituus 35 mm, kanta 12 x 9 x 8 mm

Aiempi konservointi: Ei ole.

Uusi konservointi:

- Pinnan mekaaninen puhdistus lasikuulapuhalluksella maa-aineksesta ja korroosiosta
- Kloridien poisto keittämällä deionisoidussa vedessä kymmenkunta n. 30 minuutin pituista jaksoa, joista viisi viimeistä antoivat hopeanitraattitestissä (AgNO₃) puhtaan tuloksen
- Kuivaus uunissa yön yli, minkä jälkeen esine puhdistettiin toistamiseen lasikuulapuhalluksella
- Kohde suojattiin impregnoimalla mikrokidevahalla (Cosmoloid 80H) alipaineessa (900 mbar) 110 °C:ssa yön yli, jolloin lämpö laskettiin n. 100 °C
- Ylimääräinen vaha poistettiin ja pinnan annettiin jäähmettyä huoneenlämmössä teollisuusimupaperin päällä

Päiväys ja konservaattori: 31.12.08 Stina Björklund

Savitaipale Kärnäkosken linnoitus
Päivi Hakanpää 2008
Osteologinen raportti

Kati Salo
2008-12-23

Sisällys:

1. Johdanto	2
2. Materiaali	2
3. Metodit	2
4. Ikämääritys.....	2
5. Sukupuolen määrittäminen.....	2
6. Luiden anatominen jakauma	2
7. Yhteenveto ja tulkinta	3
8. Lähteet.....	3
8.1 Painetut lähteet:.....	3
8.2 Painamattomat lähteet:.....	3
9. Latina-Suomi sanasto	4

Liitteenä taulukot tunnistetuista luista

1. Johdanto

Tässä raportissa käsitellään museoviraston rakennushistorian osaston Päivi Hakanpään tutkimuksissa Savitaipaleen Kärnäkosken linnoituksesta vuonna 2008 löydettyjä palamattomia luita. Luut ajoittuvat vuosiin 1791- 1810.

2. Materiaali

Materiaalista tunnistettiin yhteensä 2 fragmenttia. Molemmat tunnistetut palaset ovat lampaan tai vuohen (*Ovis aries*/*Capra hircus*) luita.

3. Menet

Luut tunnistettiin anatomisesti ja määritettiin kummalta puolelta luustoa ne ovat. Apuna käytettiin eläinmuseon osteologisia vertailukokoelmia ja kirjallisuutta (Boessneck 1969, Doring 2001a ja b, Prummel et al. 1986). Luun osa, josta fragmentti on pyrittiin mainitsemaan. Anatomiset osat määritettiin lajilleen niin tarkkaan kuin mahdollista.

Ikämäärityksiä tehtiin hampaiden kulumisen perusteella. Hampaiden kulumista tutkittiin Grant:in (1982) kulumiskaavioiden mukaan.

Sukupuolimääritys tehtiin lantioluun (*Os coxa*) perusteella (Vretemark 1994).

4. Ikämääritys

Yläleuan poskihammas (M2 max. Sin.) oli vain hieman kulunut, joten lampaan/vuohen (*Ovis aries*/*Capra hircus*) ikä on ollut noin 2-4 vuotta.

5. Sukupuolen määritys

Lantioluun (*Coxae dx.*) pala on urospuoliselta lampaalta tai vuohelta (*Ovis aries*/*Capra hircus*)

6. Luiden anatominen jakauma

Löydetyt luut ovat eri puolilta kehoa, liharikkaista ja lihattomista luuston osista.

7. Yhteenveto ja tulkinta

Materiaalista pystyttiin tunnistamaan kaksi palaa vuohen tai lampaan luita. Toisen avulla pystyttiin päättelemään että kyseessä on nuori, noin 2-4 vuotias eläin ja toisen avulla pystyttiin päättelemään että kyseessä on urospuoleinen eläin. Luut ovat peräisin sekä lihattomista että liharikkaista luuston osista.

8. Lähteet

8.1 Painetut lähteet:

Boessneck, J. 1969: Osteological Differences between Sheep (*Ovis aries* Linne) and Goat (*Capra hircus* Linne). In: Brothwell D.R., Higgs E. (eds.) *Science in Archaeology*, pp. 331-358

Grant, A. 1982: The use of tooth wear as a guide to the age of domestic ungulates. Ageing and sexing animal bones from Archaeological sites. *BAR British Series* 109, pp.91-108

Prummel W., Frisch H-J. 1986: A Guide for the Distinction of Species, Sex and Body Size in Bones of Sheep and Goat. *Journal of archaeological science* 13, pp. 567-577

Vretemark, M. 1994: Utslagningsmönster speglade i medeltida osteologiskt material, I Myrdal, J och Sten S. (red.) *Svenska husdjur från medeltid till våra dagar, Skrifter om skogs och lantbrukshistoria* 5, Nordiska museet

8.2 Painamattomat lähteet:

During, E. 2001a: *Kompendium, skillnader i skelettet mellan får (Ovis ammon) och get (Capra hircus) samt nötboskap (Bos Taurus) och kronhjort (Cervus elaphus)*, Arkeosteologiska forskningslaboratoriet, Stockholms Universitet

During, E. 2001b: *Animalosteologi, Bildkompendium*, allmän metodik, Arkeosteologiska forskningslaboratoriet, Stockholms Universitet

9. Latina-Suomi sanasto

Capra hircus	Vuohi
Ilium	Suoliluu (osa lantionluuta)
Maxilla (max.)	Yläleuka
Molar (M)	Poskihammas
Os coxae	Lantionluut
Ovis aries	Lammas

Luu	Luun osa	Eläinlaji	Muuta
Coxae dx.	ilium et acetabulum frag.	Ovis aries/Capra Hircus (lammas/vuohi)	uros
Molar 2 maxilla sin.	excl. Radix	Ovis aries/Capra Hircus (lammas/vuohi)	noin 2-4 vuotta